

Aika: 27.10.2021 klo 9.00-11.00

Paikka: Kokouskeskus Tampella. kh. Valimo, Kelloportinkatu 1 B

Kokouksen jälkeen on mahdollisuus lounasruokailuun ravintola Tampellassa klo 11.00-12.00.

Osallistujat:

jäsenet:

Ikonen Anna-Kaisa, pj.

Kouhia Raimo, 1. vpj.

Heiska Mauri

Helimo Matti

Kaikkonen Marja

Loukaskorpi Johanna

Markkanen Jouni

Nyman Anne

Pispala Kristiina

Repo Sirpa

Salmi Pekka

Viljanen Jussi

Österberg Pauliina

varajäsenet:

Anne-Mari Jussila

Mari Orell

Leppänen Aki

Brigita Krasniqi

Raevaara Aarne

Liimola Anne

Jäntti Aleksi

Tuominen Jari

Salo Tanja

Virkkunen Katri

Porttikivi Ilkka

Koppanen Matti

Päivänen Maria

Muut osallistujat:

Nurminen Päivi

Pohjonen Juhani

Yli-Rajala Juha

Lehrbäck Minna

seutujohtaja, esittelijä, TKS

seutusihteeri, sihteeri, TKS

kuntajohtajakokouksen pj., Tampere

seutuassistentti/tiedottaja, TKS

Kutsuttu kokoukseen:

Kankkonen Satu

Ruokonen Tommi

Touru Tapani

kehittämispäällikkö, TKS 126-127 §

suunnittelupäällikkö, Pirkkala 127 §

liikennejärjestelmäpäällikkö, TKS, 130-131 §

Pöytäkirjan tarkastus

Paikka ja aika Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymä ____/____2021

Pöytäkirja on tarkastettu ja hyväksytty.

Pöytäkirja yleisesti nähtävänä

Paikka ja aika Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymän toimisto

____/____2021

Todistaa

Juhani Pohjonen

Käsiteltävät asiat:

121 § KOKOUKSEN AVAUS	4
122 § KOKOUKSEN LAILLISUUS JA PÄÄTÖSVALTAISUUS	4
123 § PÖYTÄKIRJANTARKASTAJAN VALINTA	5
124 § TYÖJÄRJESTYKSEN HYVÄKSYMINEN	6
125 § TIEDOKSI ANNETTAVAT ASIAT	7
126 § PEREHDYTYSTEEMA, HYVINVOINTIPALVELUYHTEISTYÖ TAMPEREEN KAUPUNKISEUDULLA	8
127 § SEUTUVERTAILUT	12
128 § OHJAAVA SISÄLTÖKESKUSTELU VUODEN 2022 TOIMINNAN SUUNNITTELUUN	15
129 § TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN JA TALouden TOTEUTUMINEN 1.1.-31.8.2021	17
130 § LÄHIJUNALIIKENTEN LISÄOSTOT	22
131 § TAMPEREEN KAUPUNKISEUDUN LÄHIJUNALIIKENTEN TAVOITTEELLINEN TULEVAISUUSKUVA JA TIEKARTTA TOTEUTUKSELLE: SUUNNITTELUA OHJAAVA PÄÄTÖS	25
132 § KAUPUNKISEUDUN ASUNTOPOLIITTINEN OHJELMA 2040, SAADUT LAUSUNNOT JA ANNETUT VASTAUKSET	29
133 § SEUTUJOHTAJAN PÄÄTÖSPÖYTÄKIRJAT	32
134 § SEURAAVAT KOKOUKSET	33
135 § MUUT ASIAT	33
136 § KOKOUKSEN PÄÄTTÄMINEN	33

121 § KOKOUKSEN AVAUS

9.00

Puheenjohtaja avaa kokouksen.

122 § KOKOUKSEN LAILLISUUS JA PÄÄTÖSVALTAISUUS

9.00-9.10

Kokouskutsun antaa puheenjohtaja tai hänen estyneenä ollessaan varapuheenjohtaja.

Kokouskutsussa on ilmoitettava kokouksen aika ja paikka sekä käsiteltävät asiat. Kokouskutsu on lähetettävä viimeistään 7 päivää ennen kokousta. Esityslista lähetetään mahdollisuuksien mukaan kokouskutsun yhteydessä. Kokouskutsu lähetetään toimitilimen päättämällä tavalla jäsenille, henkilökohtaisille varajäsenille ja muille, joilla on läsnäolo-oikeus tai -velvollisuus ko. kokouksessa.

Seutuhallitus ja muut toimitilimet ovat päätösvaltaisia, kun enemmän kuin puolet jäsenistä on läsnä.

Kokouksen esityslista on toimitettu sähköisesti 20.10.2021

Seutuhallitus 27.10.2021

Päätösehdotus.

Puheenjohtaja Ikonen:

Todetaan kokous laillisesti koolle kutsutuksi.

Todetaan kokous päätösvaltaiseksi.

Päätös.

Tiedoksi.

Lisätietoja.

seutusihiteeri Juhani Pohjonen
puh. 040 587 8557, etunimi.sukunimi@tamperenseutu.fi

123 § PÖYTÄKIRJANTARKASTAJAN VALINTA

9.00–9.10

Pöytäkirjan laatii puheenjohtajan johdolla pöytäkirjanpitäjä. Pöytäkirjan allekirjoittaa puheenjohtaja ja varmentaa pöytäkirjanpitäjä. Pöytäkirja tarkastetaan toimielimen päättämällä tavalla.

Pöytäkirja pidetään nähtävänä yleisessä tietoverkossa.

Pöytäkirjantarkastaja on valittu aakkosjärjestyksessä seutuhallituksen varsinaisten jäsenten joukosta.

Kuntayhtymä on ottanut käyttöön sähköisen, vahvaan tunnistukseen perustuvan allekirjoituspalvelun, jolla pöytäkirjat tarkastetaan ja allekirjoitetaan.

Seutuhallitus 27.10.2021

Päätösehdotus.

Puheenjohtaja Ikonen:

Pöytäkirjan tarkastusvuorossa on Johanna Loukaskorpi.

Pöytäkirja tarkastetaan ja allekirjoitetaan sähköisessä allekirjoitusjärjestelmässä.

Päätös.

Tiedoksi.

Lisätietoja.

seutusihteeri Juhani Pohjonen
puh. 040 587 8557, etunimi.sukunimi@tamperenseutu.fi

124 § TYÖJÄRJESTYKSEN HYVÄKSYMINEN

9.00–9.10

Esityslista on toimitettu sähköisesti 20.10.2021.

Seutuhallitus 27.10.2021

Päätösehdotus.

Puheenjohtaja Ikonen:

Hyväksytään esityslista kokouksen työjärjestykseksi.

Päätös.

125 § TIEDOKSI ANNETTAVAT ASIAT

9.00–9.10

Seutuhallituksen edellisen kokouksen 29.9.2021 toimeenpano

ASIA	TOIMEENPANO
Lähijunaliikenteen tavoitteellinen tulevaisuuskuva ja tiekartta toteutukselle -selvitys, työvaiheen esittely	Asia on käsitellyssä tässä kokouksessa
LVM:n lausuntopyyntö VR:ltä ostettavasta henkilöjunaliikenteestä vuosille 2022–2030	Lausunto on toimitettu LVM:lle seutuhallituksen käsittelyn mukaisena
Seutuhallituksen kokouskäytäntö ja kokouspäivät syksyille 2021 sekä vuodelle 2022	Seutuhallituksen jäsenille on tehty kalenterikutsut ko. päiville.

Kuntajohtajakokouksen muistiot

Väestö- ja työllisyyskatsaus 9/2021, toimitetaan kokoukseen.

Seutuhallitus 27.10.2021

Päätösehdotus.

Seutujohtaja Nurminen:

Seutuhallitus päättää

merkitä asiat tiedoksi.

Päätös.

Tiedoksi.

Lisätietoja.

seutusihiteeri Juhani Pohjonen
puh. 040 587 8557, etunimi.sukunimi@tamperenseutu.fi

126 § PEREHDYTYSTEEMA, HYVINVOINTIPALVELUYHTEISTYÖ TAMPEREEN KAUPUNKISEUDULLA
9.10-9.30 (20 min)

Kehittämispäällikkö Kankkonen

Toimintaympäristö ja yhteistyön perustelu

Tampereen kaupunkiseudun hyvinvointipalveluyhteistyön ydintä ovat sivistyspalveluiden kehittäminen. Tähän kokonaisuuteen kuuluvat kasvatus- ja opetuspalvelut, vapaa-aikapalvelut ja hyvinvoinnin edistäminen. Sivistyspalveluiden kehittäminen on kuntien tulevaisuuden kannalta merkityksellistä, koska sote-uudistuksen myötä sivistyspalveluista tulee kuntien suurin tehtäväalue.

Seutuyhteistyön avulla on mahdollista systemaattisemmin ja joustavammin ennakoida tulevaisuuden haasteita ja suunnata kehittämistä yhteisyyssä tunnistettuihin kohteisiin. Sivistyspalveluilla on erityisen suuri rooli ja merkitys moniin tulevaisuuden ilmiöihin, jotka vaikuttavat niin kuntiin kuin kuntalaisiin. Sivistys on keino löytää ratkaisuja, joilla luodaan kunnille toimintamahdollisuuksia ja kestäväää tulevaisuutta. Sivistyspalvelut voivat vahvistaa kuntalaisten tietoja ja taitoja, hyvinvointia ja sitoutumista yhteisöön. Sivistyspalveluiden kehittäminen on tulevaisuuden kuntien elinvoimatekijä: laaja-alaista sivistystä tarvitaan kaikilla elämänaloilla. Keskeisiä toimijoita ovat koulut ja oppilaitokset, mutta tulevaisuudessa on yhä tärkeämpää nähdä myös työelämä ja vapaa-aika (esim. kansalais- ja työväenopistot) alustoina, jotka tarjoavat mahdollisuuksia oppimiseen, osaamisen ylläpitämiseen ja lisäämiseen.

Sivistyspalveluihin keskeisesti vaikuttavia ilmiöitä:

Ilmastonmuutos – palvelut ja eläminen kestäväällä tavalla

Moninainen osallisuus ja uudistuva päätöksenteko – jokainen vaikuttaa

Väestö ja alueellinen erilaistuminen – tehtävien ja vastuiden uusjako

Sivistyskunta mahdollistaa – yhteistyö, kumppanuudet ja verkostoituminen toimintatapana

Hyvinvointia jokaiselle – sivistys kantaa

Jatkuva oppiminen – osaamista ja luovuutta läpi elämän

Sivistyksen suunta 2030. Kuntaliitto.

Toiminta, yhteistyömallit ja välineet

Tampereen kaupunkiseudun hyvinvointipalveluyhteistyö perustuu muiden seudun tehtävääalueiden tapaan vapaaehtoisuuteen. **Olemme valtakunnallinen esimerkki kuntien strategisesta palveluyhteistyöstä, joka mahdollistaa korkeatasoisemmat palvelut ja paremmat resurssit palveluiden suunnitteluun ja toteuttamiseen.** Yhteistyö on luonteeltaan rajatonta ja vakiintunut osaksi kuntien päivittäistä työtä yhteistoiminnan, yhteistyömallien ja yhteisten välineiden kautta.

Hyvinvointipalveluiden yhteistyön keskeistä toimintaa ovat seuturyhmät. Hyvinvointipalveluiden työryhmä ohjaa yhteistyötä strategisella tasolla ja suuntaa operatiivisten ryhmien, varhaiskasvatuksen, opetuspalveluiden sekä vapaa-aikaryhmän toimintaa. Tässä työssä keskeinen väline ovat seudulliset kehittämisen tiekartat, joita on laadittu varhaiskasvatukseen, perusopetukseen ja vapaa-aikapalveluihin. Lukiokoulutuksen seudullinen tiekartta valmistuu vuoden 2021 aikana.

Kasvatuksen, koulutuksen ja vapaa-aikapalveluiden laatua kehitetään myös yhteistoiminnallisella tiedontuotannolla, kuten seutuvertailuilla ja erilaisilla ajankohtaisilla selvityksillä. Seudullista tietopohjaa rakennetaan yhdessä, jolloin kysymys ei ole vain tiedon kartuttamisesta, vaan kollektiivisista oppimisprosesseista, jotka rakentavat syvällisempää ymmärrystä palveluiden kehittämisestä ja tulevaisuuden tarpeista. **Yhteistyön keskeinen toimintamalli on lisäksi henkilöstölle suunnattu osaamisen kehittämispalvelu (Osake).** Sen avulla varmistetaan, että seudun koulutuksen järjestäjien työ- ja oppimisympäristöt ovat nykyaikaisia ja kilpailukykyisiä ja edistetään oppilaitosten henkilöstön ammatitaidon ja osaamisen ylläpitämistä ja uusiutumista. Osake-toiminta hankkii seutuyhteistyöhön lisäksi aktiivisesti ulkopuolista rahoitusta, mikä mahdollistaa kehittämistyölle verrattain laajat puitteet ja resurssit. Osake-toiminnassa tehdään yhteistyötä kaikkien Pirkanmaan maakunnan kuntien kanssa.

Hyvinvointipalveluyhteistyö vastaa myös toiminnallisen kaupunkiseudun kehittämiseen kuntalaisten näkökulmasta. Tavoitteena on, että kuntalainen voi asioida ja käyttää palveluita sujuvasti koko seudun alueella. Tässä työssä keskeisiä välineitä ovat esimerkiksi varhaiskasvatuksen yksityisen palvelutuotannon ohjaus ja valvonta, yhteiset koulujen työ- ja loma-ajat, seudullinen hakeutuminen varhaiskasvatuspalveluissa, sopimukset varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen kustannusten korvaamisesta, seudulliset varhaiskasvatus- ja opetussuunnitelmat, seutuopisto- ja seutumuseotoiminta. Tällä hetkellä kehitystyön alla ovat lisäksi yhteinen ulkoilu- ja virkistysreittien karttapalvelu ja seutuvaraamopalvelu. Seutuyhteistyön satoa on myös ammatillisen koulutuksen yhteistyö: Tredun toiminta.

Edunvalvonta ja kytkeytyminen kansallisen tason kehittämiseen

Seudun sivistyspalvelujohdon visio on ”yhdessä yksinkertaisesti paras”. Tällä mentaliteetilla tartumme myös kansallisen tason uudistuksiin. Hyvänä esimerkkinä voi mainita kuntien hyvinvointijohtamisen ja juuri päättyneen HYMY-hankkeen, jossa kehitettiin urauurtavasti menetelmiä monialaiseen hyvinvointijohtamiseen ja valmistauduttiin sote-uudistuksen jälkeiseen aikaan. Toinen laaja edunvalvonta- ja kehittämiskohde on ollut oppivelvollisuuden laajentuminen, mikä tunnetaan seudun sivistysjohdon keskuudessa OVELA-yhteistyönä. Sen puitteissa on viime aikoina rakennettu muun muassa seudullista tutkintoon valmistavaa koulutusta eli TUVA-koulutuskokonaisuutta ja tuettu kuntia uuden lain toimeenpanossa.

Seudun hyvinvointipalvelujen työryhmä

Tampereen kaupunkiseudun kehittämispäällikkönä on toiminut vuoden 2017 keväästä lähtien Satu Kankkonen, joka toimii myös valmistelijana ja sihteerinä seudullisessa hyvinvointipalveluiden työryhmässä, jonka muita jäseniä ovat:

Savisaari Lauri, johtaja, Tampere, pj
Lehtinen Nina, sivistysjohtaja, Tampere vpj.
Hursti Matti, sivistysjohtaja, Ylöjärvi
Halonen Kati, hyvinvointijohtaja, Kangasala
Rönholm Harri, hyvinvointijohtaja, Pirkkala
Seppänen Mika, sivistysjohtaja, Nokia
Mattila Mia, kasvatus- ja opetusjohtaja, Orivesi
Lahtinen Marko, sivistysjohtaja, Vesilahti
Kallioinen Outi, ammatillisen koulutuksen johtaja, Tredu
Hännikäinen Matti, lukiokoulutuksen johtaja vt., Tampere
Järvelä Kristiina, kasvatus- ja opetusjohtaja, Tampere
Vesa Marjo, varhaiskasvatuksen johtaja, Kangasala
Vuori Mika, suunnittelupäällikkö, Tampere
Ruokonen Tommi, suunnittelupäällikkö, Pirkkala
Lehtinen Kalle, tietohallintokoordinaattori, Tampere
Savolainen Jussi, henkilöstön edustaja, TAMK, OAJ
Helimo Matti, apulaispormestari, Tampere
Häikiö Liisa, professori, Tampereen yliopisto

Kaudella 2017-2021 työryhmä on valmistellut mm. seuraavia asioita:

- Esiopetuksen järjestäminen -selvitys
- Seutuliike -ohjelma yhteistyössä UKK-instituutin kanssa
- Seudullisen yhteistyön tiekartat

- Seutuvertailut varhaiskasvatuksessa, esi- ja perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa 2017–2020
- Lukiokoulutuksen nykytila -selvitys
- Seutureittien ja virkistysalueiden suunnitelma
- Raportti Tampereen kaupunkiseudun asuinalueiden eriytymiskehityksestä
- Seutuopistojen arviointi - selvitys
- Taiteen perusopetuksen nykytila -selvitys
- Nuorisopalveluiden nykytila ja tulevaisuus -selvitys
- Seutumuseo -yhteistyö
- Aivot käyttöön - sähköiset oppimateriaalit
- Kasvatus- ja opetuspalveluiden arviointisuunnitelma 2021-2023
- HYMY-hanke ja hyvinvointijohtamisen kehittäminen
- Seudullinen OVELA-suunnitelma ja yhteistyö

Kehittämispäällikkö Satu Kankkonen selostaa asiaa kokouksessa.

Seutuhallitus 27.10.2021

Päätösehdotus.

Seutujohtaja Nurminen

Seutuhallitus päättää

merkitä perehdytyksen tiedoksi.

Päätös.

Tiedoksi.

Lisätietoja.

seutusihteeri Juhani Pohjonen

puh. 040 587 8557, etunimi.sukunimi@tampereseutu.fi

127 § SEUTUVERTAILUT

9.30-9.50 (20 min)

Kehittämispäällikkö Kankkonen 18.10.2021

Seutuvertailuja vuodesta 2017

Tampereen kaupunkiseudulla on tehty nykymuotoisia seutuvertailuja vuodesta 2017 lähtien. Seutuvertailut käynnistyivät varhaiskasvatuksen piiristä ensin päivähoidon kustannusvertailuina, mutta ovat laajentuneet käsittämään myös muita varhaiskasvatuspalveluiden käyttöä kuvaavia tunnuslukuja sekä hoitomuotoja. Esi- ja perusopetuksen vertailuun on kerätty keskeiset tunnusluvut helposti hyödynnettävässä muodossa. Yhteenveto sisältää toiminnallisia vertailutietoja ja taloudellisia tunnuslukuja. Lukiokoulutuksen vertailu on seutuvertailuista uusin, sitä on laadittu vasta vuodesta 2019 lähtien. Lukiokoulutuksen seutuvertailuun pyritään saamaan mukaan myös yksityisiä koulutuksenjärjestäjiä. Vertailut valmistellaan kaupunkiseudulla suunnittelupäällikkö Tommi Ruokosen johdolla, mutta tiiviissä yhteistyössä opetuksen ja varhaiskasvatuksen asiantuntijoiden kanssa. Näin laadittuna seutuvertailu on samalla oppimisprosessi, joka auttaa asiantuntijoita kehittämään palvelutoimintaa. Seutuvertailut ovat myös hyvä lähtökohta päättäjien ja valmistelijoiden väliselle vuoropuhelulle esimerkiksi kuntien talousarvioita valmisteltaessa.

Vertailut vuonna 2020

Seutuhallitus käsitteli vuoden 2019 seutuvertailuja 28.10.2020 ja päätti esittää seutuvertailun valmistelijoille, että vertailuja kehitetään sisältämään myös kuntakohtaiset toimenpidesuositukset. Tämä päätös on otettu huomioon vuoden 2020 vertailuja laadittaessa. **Lukiokoulutuksen vertailu on ensimmäistä kertaa siirtynyt kokonaan digitaaliseen muotoon** ja tarkasteltavaksi Power [BI-linkin](#) kautta

Esi- ja perusopetuksen seutuvertailun 2020 yhteenveto

- Perusopetuksen oppilasmäärä on edelleen kasvanut.
- Keskimääräinen oppilaskohtainen kustannus on hieman laskenut edellisestä vuodesta.
- Seudun keskiarvo laskennallisessa ryhmäkoossa jatkoi laskuaan, mutta joissain kunnissa ryhmäkoko myös kasvoi. Saadut korona-avustukset ovat vaikuttaneet kehitykseen.
- TVT-laitteiden määrä on kasvanut kunnissa lukuvuoden aikana lähes 3000 laitteella eli noin 18 prosentilla. Kasvu johtuu kokonaan Chromebook-laitekannan lisääntymisestä kehyskunnissa. Windows-laitteiden määrä on toisaalta vähentynyt.
- Koulujen keskimääräinen koko on yhä kasvanut.

Varhaiskasvatuksen seutuvertailun 2020 yhteenveto

- Varhaiskasvatusikäisten lasten määrä on edelleen vähentynyt.
- Vuosi 2020 osoitti, että käänne on mahdollisesti tapahtunut ja lasten määrä voisi vähitellen tasaantua ja jopa kääntyä nousuun.
- Osallistumisaste varhaiskasvatuspalveluihin laski hieman viime vuonna. Sitä voi selittää koronaviruksen ilmaantuminen ja kasvanut työttömyys.
- Päiväkotien käyttöaste laski merkittävästi koronaviruksen ilmaantumisen vuoksi (karanteenit, poissaolot, hoitotavan muutokset) maaliskuussa ja vaikka käyttöaste lähti toukokuussa nousuun, jäi loppuvuoden käyttöaste lähtötasoa alhaisemmaksi.
- Varhaiskasvatuksen kustannustaso on kasvanut edellisestä vuodesta. Muutos on valtaosin aiheutunut henkilöstö- ja tilakustannuksista.
- Toteutuneen hoitopäivän hinta nousi, koska toteutuneita päiviä oli koronavirustilanteen vuoksi aiempia vuosia vähemmän.
- Maksuhyvitykset ja perheiden tulotason alentuminen pienensivät asiakasmaksutulokertymää koko seudulla.
- Palvelusetelin käytön lisääntyminen on tasaantunut kaupunkiseudulla, mutta Tampereella kasvu on jatkunut.

Lukiokoulutuksen seutuvertailun 2020 yhteenveto

- Opiskelijamäärät ovat olleet kasvussa.
- Opiskelijakohtaiset kurssimäärät ovat hieman supistuneet edeltävästä vuodesta.
- Opiskelijakohtaiset kustannukset ovat pienentyneet tai pääosin säilyneet aiemmalla tasolla.
- Lukiokoulutuksen valtionosuuden kasvun ja maltillisen tai negatiivisen kustannustason muutoksen seurauksena, kattaa valtionosuus aiempaa paremmin kustannukset. Kunnallisten toimijoiden osalta erotus on toki yhä noin 8 miljoonaa euroa.
- Yksityisille koulutuksenjärjestäjille annettiin mahdollisuus toimittaa tietoja 30.9.2021 saakka. Mukaan saatiin Svenska Samskolan i Tammerfors.

Suunnittelupäällikkö Tommi Ruokonen ja kehittämispäällikkö Satu Kankkonen esittelevät asiaa kokouksessa.

Liitteet:

- Esi- ja perusopetuksen seutuvertailu 2020.
- Varhaiskasvatuksen seutuvertailu 2020.
- Lukiovertailu - [linkki](#)

Päätösehdotus.   **Seutuhallitus 27.10.2021**
Seutujohtaja Nurminen

Seutuhallitus päättää

merkitä asian tiedoksi.

Päätös.

Tiedoksi.

Lisätietoja.

seutusihteeri Juhani Pohjonen

puh. 040 587 8557, etunimi.sukunimi@tampereenseutu.fi

128 § OHJAAVA SISÄLTÖKESKUSTELU VUODEN 2022 TOIMINNAN SUUNNITTELUUN
9.50-10.10 (20 min)

Seutujohtaja Nurminen ja seutusihteeri Pohjonen

Taustaa

Perussäännön mukaan kuntayhtymä huolehtii

1. seutustrategiassa kuntayhtymälle asetetuista tehtävistä
2. kuntayhteistyön yleisestä kehittämisestä ja kuntien välisen yhteistoiminnan kehittämisestä
3. yhteisten suunnittelu- ja kehittämishankkeiden toteuttamisesta
4. jäsenkuntien yhteisestä edunvalvonnasta
5. aluepolitiikan toteuttamisesta osaltaan
6. muista yhteisesti sovittavista seutuyhteistyöhön liittyvistä tehtävistä.

Käytännön toimintana kuntayhtymä kehittää yhteisiä ratkaisuja kaupunkiseudun ja kuntien hyödyksi, ylläpitää seudullisia yhteistyö- ja päätöksentekorakenteita, valmisteleo asiat seutuhallituksen päätettäväksi ja edelleen kuntien hyväksyttäväksi sekä seuraa yhteistyöasioiden toteutumista.

Pidemmän aikavälin tavoitteet on kirjattu seutustrategiaan ja sen toteutusohjelmaan. Työskentelyä ohjaavat myös Rakennesuunnitelma 2040 ja MAL-sopimus. Seutuyhteistyön vuositavoitteet hyväksytään kuntayhtymän talousarviossa.

Vuoden 2022 toiminnalliset tavoitteet/luonnos seutustrategian pääviestien mukaan ryhmiteltynä

LISÄÄ KILPAILUKYKYÄ

1. Luodaan elinkeinojen houkutteluun ja sijoittumiseen seudulliset vyöhykeperiaatteet yhdessä Business Tampereen kanssa
2. Tuetaan asukkaiden osallistumista seudulliseen suunnitteluun.

KASVULLE KESTÄVÄ RAKENNE

3. Käynnistetään Rakennesuunnitelman/kaupunkiseutusuunnitelman päivitys.
4. Laaditaan tulevaisuuskuva väestön alueellisista liikkumistarpeista kestävän ja turvallisen liikkumisen edistämiseksi.
5. Laaditaan joukkoliikennejärjestelmän kehityskuva
6. Käynnistetään ilmastomuutoksen sopeutumisen ja varautumisen seudullinen suunnittelu.

7. Käynnistetään siirtyminen tietomallipohjaiseen kaupunkiseutusunnitteluun

HYVINVOIVA YHTEISÖ

8. Kehitetään sote-yhdyspintaratkaisuja kuntien ja hyvinvointialueen välille sekä kuntien hyvinvointijohtamisen prosesseja ja välineitä.
9. Hyväksytään Seutuliike-ohjelman toimenpiteet liikkumisen edistämiseksi ja liikkumattomuuden kustannusten vähentämiseksi.
10. Kehitetään välineitä alueellisen eriytymisen ja koulusegregaation ehkäisemiseksi.

SEUTUYHTEISTYÖN YLEINEN KEHITTÄMINEN

11. Viimeistellään seutustrategia kuntien päätöksentekoon
12. Vahvistetaan ennakointiosaamista seutusunnittelussa.

Seutuyhteistyön rahoitus vuodelle 2022

Seutuhallitus lähetti 25.8. kokouksestaan jäsenkuntiin lausunnon talousarvioesityksen, joka perustui 120 000 euron lisäykselle seutuyksikön resurssointiin. Seutuyksikön talousarvion summaksi esitettiin 1 135 100 €, joka vastaa 2,8 €/kaupunkiseudun asukas.

Korotuksen taustalla oli useita vuosia jatkunut resurssien reaalin supistuminen, joka uhkaa heikentää kuntayhtymän kehittämistoiminnan tuloksellisuutta ja jäsenkuntien saantoa seutuyhteistyöstä. Saatujen lausuntojen mukaan (Nokia, Pirkkala, Tampere, Vesilahti ja Ylöjärvi) talousarvioesityksen mukainen korotus voidaan toteuttaa.

Seutuhallitus 27.10.2021

Seutujohtaja Nurminen

Seutuhallitus päättää

käydä ohjaavan keskustelun seutuyhteistyön tavoitteista vuodelle 2022 ja

että talousarvio 2022 valmistellaan hyväksyttäväksi 27.11.2021 kokoukseen.

Päätösehdotus.

Päätös.

Tiedoksi.

Lisätietoja.

seutusihteeri Juhani Pohjonen

puh. 040 587 8557, etunimi.sukunimi@tamperenseutu.fi

129 § TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN JA TALOUDEN TOTEUTUMINEN 1.1.-31.8.2021
10.10-10.15 (5 min)

Seutusihteerri Pohjonen

Yhtymäkokouksen päätöksen mukaan toiminnallisten tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan seutuhallitukselle kerran talousarviovuoden aikana ajanjaksolta 1-8. Talouden toteutumisesta seutuhallitukselle toimitetaan talousraportti ajanjaksoilta 1-4 ja 1-8. Lopullinen raportointi tapahtuu tilinpäätöksen yhteydessä.

Yleiskatsaus toimintaan ja tavoitteiden toteutumiseen

Kuntayhtymän toiminta on toteutumassa hyvin, talousarvion ja seutuhallituksen päätösten mukaisena, vaikka seutusunnittelupäällikkö on ollut osittaisella ja 100 %:lla opintovapaalla. Yhtymäkokous on asettanut vuodelle 18 toiminnallista tavoitetta, jotka ovat toteutumassa pääosin vuoden loppuun mennessä. Tavoitteiden yksityiskohtainen raportointi on esitetty liitteessä.

Talousarvion 2020 toiminnalliset tavoitteet on asetettu seutustrategian mukaisesti kolmelle pääviestille: lisää kilpailukykyä, kasvulle kestävä rakenne ja hyvinvoiva yhteisö. Teemallisia nostoja raportoinnista:

Lisää kilpailukykyä

Ennakointityö/Seutuluoitsin työskentely on käynnistännyt toukokuussa. Seutuluoitsi on käynnistännyt konsulttitoimeksiantona kansainvälisen benchmarking-selvityksen kestäväen siirtymän edelläkävijäalueista. Seutuluoitsi on käynnyt tiivistä vuoropuhelua seutustrategian valmistelun kanssa, ja varmistanut syksyn ja talven työsuunnitelman tukevan seutustrategian laadintaa.

Lähijunaliikenteen selvitystyö on edennyt työohjelman mukaisesti vision valmistumisvaiheeseen.

Kasvulle kestävä rakenne

Asuntopoliittinen ohjelma on ollut lausuntokierroksella. Ehdotus jäsenkuntien hyväksyttäväksi valmistuu vuoden loppuun mennessä.

Rajaton seutu -työtä ohjelmoidaan syksyn aikana. Toteutus siirtyy vuodelle 2022.

Kävelyn ja pyöräilyn uuden kehittämisohjelman toimeenpano on käynnistynyt.

“Pysäköinnin seudulliset periaatteet” -selvitys etenee suunnitelmallisesti. Työssä on toteutettu haastattelut kuntien kehittämistarpeista sekä toteutettu analyysi yhdyskuntarakenteen vyöhykkeistä pysäköintiin liittyvien tavoitetasojen ja “työkalupakkien” määrittämiseksi.

MAL4-sopimuksen toteutus on edennyt hyvin. Seurantaryhmä käsitteli seurannan kokouksessaan 4.6.2021.

Hyvinvoiva yhteisö

Muun valmistelun lisäksi varhaiskasvatusjohto ja opetuspäälliköt ovat vastanneet seudulliseen kyselyyn, joka luotaa ehdotusta toimenpidesuosituksiksi. Kysely on raportoitu hyvinvointipalvelujen työryhmässä 22.6.2021. Toimenpidesuosituksen valmistaminen jatkuu syksyllä.

Seutuliike ohjelmatyö on jatkunut mm. LIITU2 tutkimuksella ja seutuireittien karttapalvelun kehittämisellä.

Lukiokoulutuksesta laaditaan seudullinen tiekartta strategisen yhteistyön käynnistämiseksi. Hyvinvointipalveluiden nimeämä pienryhmä on laatinut ehdotuksen tiekartan pääteemoiksi ja niistä on käyty lähete-keskustelut kevään aikana kuntajohtajakokouksessa ja seutuhallituksessa.

Seudun nuorisopalvelujen nykytilakuvaus on valmistunut.

Kaupunkiseudun digitaalinen kansalaispaneeli –hanke sai rahoitusta valtiovarainministeriöltä. Päähakijana ja toteuttajana hankkeessa on Tampereen kaupunki. Kuntayhtymä on hankkeen toinen toteuttaja.

Asukasosallisuuden edistämiseksi Seututoimisto on lisäksi toteuttanut asukas- ja poismuuttajakyselyt, joihin saatiin yhteensä yli 3500 vastausta.

Seutuyhteistyön yleinen kehittäminen

Seutustrategian päivitystyö on käynnistynyt. Työohjelman mukaisesti syksyllä käsitellään visio ja pääviestit.

Luottamushenkilöiden seutuperehdytys etenee ohjelmoidusti.

Edunvalvontatyötä on kehitetty systemaattisesti kumppaneiden kanssa. Teemalausuntoja on annettu mm. Liikenne12-suunnitelmasta, vaikutettu valtion vuoden 2022 budjetin kärkiteemoihin ja annettu lausunto Väylä-viraston investointiohjelmasta.

Talouden toteutuminen ja tuloslaskelmataulukot

Seutuyksikkö

Talousarvioraportti 1.1.–31.8.2021 näyttää n 11 000 euron alijäämää, joka kertyy seutuyksikön tehtäväkokonaisuudesta. Kuntien maksuosuudet ovat toteutuneet 100 %:sti. Jaksotetut menot ovat toteutuneet jonkin verran arvioitua suurempina. Tilinpäätösennusteen mukaan talous toteutunee tasapainoisena vuoden lopussa.

HYMY-hanke

HYMY hanke on toteutunut työohjelman ja ohjausryhmän päätösten mukaisena. Hanke päättyy syyskuun lopussa. Hankkeen tulot on huomioitu toteutuneiden menojen mukaisessa suhteessa. HYMY-hankkeen taloudella ei ole vaikutusta jäsenkuntien maksuosuuksiin eikä kuntayhtymän kokonaistuloksen muodostumiseen.

MAL-verkosto

Tuotot ajanjaksolle 1.1.–31.8.2021 on huomioitu toteutuneiden menojen mukaisessa suhteessa. MAL-verkoston tulot ja menot ovat toteutuneet 108 %:sti. MAL-verkoston taloudella ei ole vaikutusta jäsenkuntien maksuosuuksiin eikä kuntayhtymän kokonaistuloksen muodostumiseen.

Tuloslaskelmat

SEUTUYKSIKÖ	JAKSOTETTU 1.1.-31.8.2021			ENNUSTE
	TA	TOT	TOT%	11.-31.12.
Myyntitulot/kunnat	676 730,00	676 730,00	100,0	1 015 100,00
Muut tuet ja avust.	0,00	0,00	0,0	0,00
Tulot yht.	676 730,00	676 730,00	100,0	1 015 100,00
Palkat ja palkkiot	358 320,00	353 043,00	98,5	509 564,50
Sivukulut	65 130,00	68 759,00	105,6	103 143,80
Palvelujen ostot	209 010,00	242 410,00	116,0	363 620,80
Vuokrat	36 270,00	20 331,00	56,1	30 493,70
Tarv., yms.	6 000,00	3 177,00	53,0	0,00
Kaluston hankinta	2 000,00	0,00	0,0	0,00
Menot yht.	676 730,00	687 720,00	101,6	1 006 822,80
+ yli /- alijäämä	0,00	-10 990,00	-1,62	8 277,20

HYMY-hanke	JAKSOTETTU 1.1.-31.8.2020			ENNUSTE
	TA	TOT	TOT%	11.-31.12.
Myyntitulot/alueet	70 670,00	74 043,00	104,8	74 043,00
Muut tuet ja avust.	0,00	0,00	0,0	0,00
Tulot yht.	70 670,00	74 043,00	104,8	74 043,00
Palkat ja palkkiot	34 670,00	29 629,00	85,5	29 629,00
Sivukulut	4 670,00	6 176,00	132,2	6 176,00
Palvelujen ostot	28 330,00	36 599,00	129,2	36 599,00
Vuokrat	2 330,00	1 639,00	70,3	1 639,00
Tarv., yms.	670,00	0,00	0,0	0,00
Kaluston hankinta	0,00	0,00	0,0	0,00
Menot yht.	70 670,00	74 043,00	104,8	74 043,00
+ yli /- alijäämä	0,00	0,00	0,00	0,00

MAL-verkosto	JAKSOTETTU 1.1.-31.8.2020			ENNUSTE
	TA	TOT	TOT%	11.-31.12.
Myyntitulot/alueet	127 000,00	137 170,00	108,0	171 762,00
Muut tuet ja avust.	0,00	0,00	0,0	0,00
Tulot yht.	127 000,00	137 170,00	108,0	171 762,00
Palkat ja palkkiot	71 000,00	70 076,00	98,7	85 114,00
Sivukulut	13 330,00	14 149,00	106,1	17 228,00
Palvelujen ostot	31 000,00	49 101,00	158,4	63 651,00
Vuokrat	10 330,00	3 844,00	37,2	5 767,00
Tarv., yms.	1 330,00	0,00	0,0	0,00
Kaluston hankinta	0,00	0,00	0,0	0,00
Menot yht.	126 990,00	137 170,00	108,0	171 760,00
+ yli /- alijäämä	10,00	0,00	-0,01	2,00

KY YHTEENSÄ	JAKSOTETTU 1.1.-31.8.2020			ENNUSTE
	TA	TOT	TOT%	11.-31.12.
Myyntitulot	874 400,00	887 943,00	101,5	1 260 905,00
Muut tuet ja avust.	0,00	0,00	0,0	0,00
Tulot yht.	874 400,00	887 943,00	101,5	1 260 905,00
Palkat ja palkkiot	463 990,00	452 748,00	97,6	624 307,50
Sivukulut	83 130,00	89 084,00	107,2	126 547,80
Palvelujen ostot	268 350,00	328 110,00	122,3	463 870,80
Vuokrat	48 930,00	25 814,00	52,8	37 899,70
Tarv., yms.	7 980,00	3 177,00	39,8	0,00
Kaluston hankinta	2 000,00	0,00	0,0	0,00
Menot yht.	874 380,00	898 933,00	102,8	1 252 625,80
+ yli /- alijäämä	20,00	-10 990,00		8 279,20

Liite:

- Toiminnallisten tavoitteiden yksityiskohtainen raportointi 1.1.-31.8.2021 ja tuloslaskelmat

Päätösehdotus.   **Seutuhallitus 27.10.2021**
Seutujohtaja Nurminen

Seutuhallitus päättää

merkitä asian tiedoksi ja

että toteutumatietoja hyödynnetään vuoden 2022 suunnittelussa.

Päätös.

Tiedoksi.

Lisätietoja.

seutusihteeri Juhani Pohjonen
puh. 040 587 8557, etunimi.sukunimi@tampereenseutu.fi

130 § LÄHIJUNALIIKENTEN LISÄOSTOT

10.15-10.25 (10 min)

Joukkoliikennejohtaja Periviita

Kuntajohtajakokous käsitteli kokouksissaan 4.6. ja 20.8.2021 VR-Yhtymän alustavaa tarjoutumista Tampereen seudun lähijunaliikenteen vuorojen lisäämiseksi liikennöintikaudella elokuusta 2022 alkaen. Tarjous koskee M-junaliikennettä Tampereen, Nokian, Lempäälän ja Akaan kuntien alueella.

Tarjoutumisessa VR ehdottaa vuorotarjonnan lisäämistä, vuorovälien tasaamista ja kattavampaa liikennöintiä ja liikennetarjontaa myös viikonloppuihin. Tarjouksen sisältämä liikenne on sekä määrällinen että laadullinen lisäys LVM:n rahoittamaan M-junaliikenteen nykyiseen tarjontaan. M-junaliikenne käynnistyi joulukuussa 2019 LVM:n pilottina. MAL-sopimuksen mukaisesti kyseinen pilotti nykyisellä palvelutasolla on vakiintunut ja tulee sisältymään LVM:n ostamaan henkilöjunaliikenteen kokonaisuuteen vuosille 2022-2030.

Liikenne- ja viestintäministeriön kanssa on keskusteltu VR:n tarjouksesta ja todettu, että kyseinen tarjouksen mukainen lisäliikenne kuntien rahoittamana on toteutuessaan mahdollista liittää osaksi LVM:n ja VR:n ostoliikennesopimusta. LVM:n edellyttää lisäliikenteelle kuntien rahoituksen ja alustavasti on sovittu, että käytännön maksuliikenne voidaan hoitaa kuntien ja VR:n kesken.

VR on tarkentanut tarjoustaan 14.9.2021. VR esittää mallia, jossa sopimuksen alkuvaiheessa Tampereen seutu kantaisi lipputuloriskin. Liikenteen laskutuksessa VR:n bruttokustannuksista vähennetään lipputulot.

Syyskuun aikana Tampereen, Nokian, Lempäälän ja Akaan edustajat ovat neuvotelleet M-junaliikenteen kustannusjaosta ja ostettavan liikenteen laajuudesta. VR:ltä on varmistettu, että liikenteen laajuutta on mahdollista muuttaa sopimuksen aikana vuosittain.

Kustannusmallia laadittaessa tiedostettiin, että mallin tulisi aiheuttamisperiaatteen lisäksi ottaa huomioon junaliikenteen hyödyt ja olla lisäksi riittävän yksinkertainen. Näistä tavoitteista johtuen kustannusjaossa on päädytty malliin, jossa bruttokustannukset jaetaan kuntien kesken asukaslukuun ja ratakilometreihin perustuen. Kustannuksista 20 prosenttia jaetaan yhteysvälin kuntien kesken asukasluvun suhteessa. Tämä kuvaa junamatkustajan kohdekunnan saamia saavutettavuushyötyjä sekä erilaisten liikenteellisten haittojen vähenemistä. Vastaavasti 80 prosenttia kustannuksista jaetaan suhteessa kunkin kunnan kauimaisen aseman etäisyyteen Tampereen päärautatieasemasta. Tämä kuvaa junamatkustajan kotikunnan saamia maankäyttö- ja saavutettavuushyötyjä. Kertyneet lipputulot kohdistetaan kullekin kunnalle. Näin

kunnilla on kannuste markkinoida junaliikennettä. Tampereen päärautatieaseman kustannukset jyvitetään suhteessa Nokian, Tesoman, Lempäälän ja Akaan asemille.

Valmistelussa tunnistettiin tarve uudelleenarvioida edellä esitetty kustannusmalli melko pian liikenteen käynnistymisen jälkeen liikenteestä saatavan matkustusdatan avulla. Päivitystyö on tarkoituksenmukaista tehdä syksyllä 2023, kun ensimmäinen liikennöintivuosi on toteutunut.

Liikenteen laajuuden osalta esitetään, että liikennetarjontaa lisätään alkuvaiheessa arkiliikenteeseen. Toiminnan vakiintuessa ja lippujärjestelmän kehittyessä voidaan liikennetarjontaa lisätä kätevästi mm. viikonlopuille myöhemmin. Tampere-Nokia -välillä arkiliikenteessä vuoromäärä kasvaa nykyisestä 15 vuorosta 25 vuoroon suuntaansa. Tampere-Toijala -välillä uusia vuoroja tulee arkisin yhteensä 5 kappaletta suuntaansa. M-junaliikenne liikennöitäisiin jatkossa tunnin vuorovälein vakiominuuttiaikataululla. Tampere-Nokia -välillä noin puolet uusista vuoroista ajettaisiin Sm4-kalustolla.

Tampereen ja Nokian välillä asukasluvun ja rataosuuden perusteella bruttokustannukset jakautuvat Nokialle 54,8 %:n osuudella ja Tampereelle 45,2 % osuudella. Lisäksi kaupungeille tulee hyödyksi asemilta näille lisävuoroille kohdistuvat lipputulot.

Tampereen ja Toijalan välillä asukasluvun perusteella maksajia ovat kaikki kolme kuntaa ja rataosuuden perusteella Lempäälä ja Akaa. Bruttokustannusten osalta kustannusjako-osuudet ovat: Akaa 53,3 %, Lempäälä 29,7 % ja Tampere 17,0 %. Lipputulot kohdistuvat Lempäälälle ja Akaalle ja näin ollen nettokustannusten osalta kustannusjako-osuudet ovat 25 %:n lipputulo-olettamalla: Akaa 50,5 %, Lempäälä 28,1 % ja Tampere 21,4 %.

Arkiliikenteen lisäysten osalta kuntien vuotuiset kustannukset edellä kuvatulla kustannusjaolla on Nokian osalta 269.000 eur / v, Tampereen 317.000 eur/v, Lempäälän 124.000 euroa ja Akaan 223.000 euroa. Lipputuloiksi on arvioitu 25 %:a kustannuksista ja ne on otettu huomioon kustannuksissa. Liikenne käynnistyisi elokuussa 2022 eli vuoden 2022 talousarviossa määrärahatarve on tällöin noin 45 % yllä olevista vuotuisista kustannuksista.

Jotta liikenne on varmuudella käynnistettävissä elokuussa 2022 on päätös junaliikenteen hankinnasta tehtävä kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunnassa 10.11.2021.

Nyt esitettävät junaliikenteen lisäostot ovat kuntien askel ”Hyödyt irti raiteista” -lähijunaliikenteen tavoitetilan 2030 saavuttamiseksi. Kaupunkiseudun tulee edunvalvonnassaan painottaa, että myös LVM varaa

budjettiinsa nykyisen junapilotin vakiinnuttamista koskevat ostoliikenteen resurssit MAL-sopimuksen mukaisesti vuoteen 2030.

Seutuhallitus 27.10.2021

Päätösehdotus.

Seutujohtaja Nurminen:

Seutuhallitus päättää

merkitä tiedoksi lähijunaliikenteen lisäostot ja kustannusjaon periaatteet ja

että asian seudullisesta jakovalmistelusta vastaa kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta.

Päätös.

Tiedoksi.

Lisätietoja.

seutusihteeri Juhani Pohjonen

puh. 040 587 8557, etunimi.sukunimi@tampereenseutu.fi

131 § TAMPEREEN KAUPUNKISEUDUN LÄHIJUNALIIKENTEN TAVOITTEELLINEN TULEVAISUUSKUVA JA TIEKARTTA TOTEUTUKSELLE: SUUNNITTELUA OHJAAVA PÄÄTÖS

10.25-10.50 (25 min)

Liikennejärjestelmäpäällikkö Touru

Tampereen kaupunkiseudun lähijunaliikenteen tavoitteellinen tulevaisuuskuva ja tiekartta toteutukselle -työn alustavaa visioluonnosta käsiteltiin seutuhallituksen kokouksessa 29.9.2021.

Seutuhallituksen evästyksissä painottui erityisesti tahtotila lähijunaliikenteen nopeaksi edistämiseksi ja olemassa olevan infran maksimaaliseksi hyödyntämiseksi. Lisäksi korostettiin sitä, että ongelmiin tulee etsiä innovatiivisesti ratkaisuja. Keskustelua käytiin myös seisakkeista ja niiden kehittämisen mahdollisista ratkaisuista.

Seutuhallituksen evästykset toimivat pohjana työn projektiryhmän kokoukselle 4.10.2021. Kokouksessa käsiteltiin seisakkeiden kehittämisen edellytyksiä sekä junapalvelun kehittämisen mahdollisuuksia eri suunnilla. Kokouksessa tunnistettiin, että kehittämisen edellytysten sekä vaikutusten tarkempi tutkiminen kytkeytyy selvityksen toimenpidepolkuvaiheeseen.

Teeman, aineiston laajuuden sekä työssä tehdyt huomiot tunnistaen, työssä on valmisteltu suunnittelua linjaavia periaatteita. Periaatteet mahdollistavat esiteltyjen tulevaisuuskuvioiden 2030 ja 2050 saavuttamisen. Periaatteet ovat tarpeellisia tarkemman suunnittelun selkänäjäksi ja selkeyttämään tavoitteellista tulevaisuutta. Ne eivät sisällä tarpeetoman tarkkaa linjaamista, koska toimenpidepolun suunnittelu on vasta alkamassa.

Tausta periaatteiden määrittämiseksi

Lähijunaliikenteelle on tärkeää löytää sille sopiva rooli seudulla ja tunnistaa roolin edellyttämä rahoitus sekä kehittämistoimenpiteet. Lähijunaliikenne on paitsi liikkumista myös maankäytön kehittämistä. Kokonaisuuden tulee nojautua kuntien hyväksymään Rakennesuunnitelmaan 2040.

Junaliikenteen ja maankäytön merkittävä kehittäminen kytkeytyy raideinfran lisäämiseen. Kuntien ja valtion tulee yhdessä sitoutua hankkeiden toteuttamiseen MAL-sopimuksin. Kuntien tulee varautua myös rahoittamaan junaliikenteen palvelua.

Junaliikenteeseen kytkeytyvien toimijoiden, erityisesti valtion raideverkon haltijana ja nykyisin myös junapalvelun rahoittaja, tulee yhtyä kaupunkiseudun tahtotilaan ja näkemykseen. Tehdyssä työssä on lähtökohdista hyödynnetty valtion kriteeristöjä, jotta yhteisestä kehittämisnä-

kymästä voidaan edetä sujuvasti toteuttamiseen tähtäävään vaiheeseen. Kriteeristöä tarkastellaan, varioidaan ja hyödynnetään tarkemmalla tasolla toimenpidepolkuvaiheessa yhdessä valtiokumppanin kanssa.

Lähijunaliikenteen kehittämisen suunnittelussa on tunnistettu kaksi aikajännettä, jotka huomioivat kehittämisen mahdollisuudet ja epävarmuudet. Vuoteen 2030 ulottuvan lyhyen aikajänteen kehitystarpeet, mahdollisuudet ja riskit on ennakoitavissa. Tämän vuoksi aikajännettä voidaan käsitellä tarkemmalla tasolla. Vuoteen 2050 asti ulottuvan aikajänteen epävarmuudet lisääntyvät. Pidemmän aikajänteen tulevaisuuskuvasa otetaan kantaa kehittämistoimenpiteisiin, jotka jo tunnistetaan tarpeellisiksi, mutta joiden toteutus ei todennäköisesti ole mahdollista ennen vuotta 2030. Käytetyt vuosiluvut ovat viitteellisiä, jolloin tavoite-tila voi erityisen suotuisassa kehityksessä tulla saavutetuksi jo esitettyä aiemminkin.

Eri aikajänteisiin kytkeytyvät alustavat tulevaisuuskuvat ovat:

Hyödyt irti raiteista 2022-2030, valmistaudutaan tasoloikkaan

Toteutamme seisakkeita, hankimme junaliikennettä ja lisäämme kysyntää

- Uusia seisakkeita valmistuu sinne, missä toteuttamisen edellytykset ja vaikuttavuus ovat hyvät.
- Matkustajille tarjotaan tiheät tasavuoroiset aikataulut ostamalla lisää junavuoroja.
- Junaliikenteen matkustajamäärät kasvavat, kun asuntoja ja työpaikka-alueita on toteutettu seisakkeiden tuntumaan ja juna kytketty keskeiseksi osaksi liikennejärjestelmää.

Suunnitteleme tulevaa raidekapasiteetin lisäystä ja siihen tukeutuvaa kaupunkiseutua

- Ratojen merkittävään kapasiteetin lisäämiseen tähtäävät suunnitelmat valmistuvat.
- Seisakkeiden kehittämisjärjestys varmistuu suunnitelmien myötä, kun niiden toteuttamisedellytykset ja aikajänne selkeytyvät.
- Lähijunan, ratikan ja bussin muodostamaa palvelukokonaisuutta kehitetään yhtä jalkaa muun seutukehityksen kanssa.

Innovoimme ja etsimme ratkaisuja junaliikenteen tehokkaaksi edistämiseksi

- Radoilla tunnistetaan mahdollisuuksia kapasiteetin vauhdikkaaksi lisäämiseksi.
- Seisakkeita rakennetaan kustannustehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti.
- Seisakkeiden toteuttamisen mahdollisuuksista ja edellytyksistä löydetään yhteisymmärrys.

Tasoloikka seudun kestäväan kasvuun 2031-2050

Lisäämme kapasiteettiä, lukuisia seisakkeita ja reippaasti junaliikennettä

- Uusia seisakkeita rakennetaan yhdessä sovitun mukaisesti.
- Ratojen kapasiteettiä lisätään suurilla ja pienillä hankkeilla.
- Junavuoroja ostetaan matkustajamäärien yhä kasvaessa ja matkustajien arkea parannetaan sujuvoittamalla vaihtamista liikennevälineestä toiseen.
- Seisakkeiden tuntumaan lisätään pitkäjänteisesti asuntoja ja työpaikkoja, joiden vetovoimaan vaikuttaa keskeisesti tiheä junaliikenne.
- Seisakekeskukset kukoistavat.

*Suunnittelemme tulevaisuuden mahdollisuuksien hyödyntämistä
Innovoimme ja etsimme ratkaisuja uusiin asiakastarpeisiin vastauksiksi*

Tavoitteelliset tulevaisuuskuvat ja niihin liittyvät toimenpidepolut tarkentuvat työn edetessä, eikä tavoitetiloista ole siten tarkoituksenmukaista tehdä tässä vaiheessa päätöksiä.

Kaupunkiseudun lähijunaliikenteen tavoitteellisen tulevaisuuskuvien tarkentamisessa ja toteutukseen tähtäävän toimenpidepolun määrittelyssä **esitetään hyödynnettäväksi seuraavia kehittämisperiaatteita:**

1. Seudun lähijunaliikenteen kehittäminen tähtää kuntien 2016 hyväksymän seutustrategian päätavoitteiden (lisää kilpailukykyä, kasvulle kestävä yhdyskuntarakenne ja hyvinvoiva yhteisö) optimaaliseen saavuttamiseen.
2. Lähijunaliikenteen erityisenä roolina on mahdollistaa houkutteleva kestävä liikkuminen seudun keskusten välillä ja yhdyskuntarakenteen tavoitteiden mukainen kehitys (vrt. Rakennesuunnitelma 2040).
3. Ensimmäisessä vaiheessa hyödynnämme tehokkaasti nykyisiä raitteita: lisäämme junaliikenteen kysyntää rakentamalla seisakkeita ja lisäämällä maankäyttöä kaikkien seisakkeiden tuntumaan sekä hankkimalla lisää junavuoroja seudun asukkaiden käyttöön. Etsimme innovatiivisesti ratkaisuja ja suunnittelemme tulevaa tasoloikkaa. Toisessa vaiheessa raiteille saadaan määrätietoisien yhteistyön tuloksena edelleen lisää matkustajia, kapasiteettia, seisakkeita ja junaliikennettä.

4. Kehitämme ja suunnittelemme lähijunaliikennettä systemaattisesti kaupunkiseudulla, Pirkanmaalla jopa yli maakuntarajan. Paalutamme etenemistä määrätietoisesti mm. Rakennesuunnitelman päivityksen/kaupunkiseutusuunnitelman avulla.
5. Teemme säännöllistä yhteistyötä valtion ja muiden junaliikenteen kehittämiseen kytkeytyvien sidosryhmien kanssa. Paalutamme etenemistä määrätietoisesti mm. MAL-sopimusten avulla.

Liikennejärjestelmäpäällikkö Tapani Touru selostaa asiaa kokouksessa.

Asia käsitellään seutuhallituksessa.

Liite:

- lähijunaliikenteen suunnittelun perusteet

Seutuhallitus 27.10.2021

Päätösehdotus.

Seutujohtaja Nurminen:

Seutuhallitus päättää omalta osaltaan

hyväksyä tulevaisuuden tavoitetilojen tarkentamista ja toimenpiteiden suunnittelua tukevat kehittämisperiaatteet.

Päätös.

Tiedoksi.

Lisätietoja.

seutusihteeri Juhani Pohjonen
puh. 040 587 8557, etunimi.sukunimi@tampereenseutu.fi

132 § KAUPUNKISEUDUN ASUNTOPOLIITTINEN OHJELMA 2040, SAADUT LAUSUNNOT JA ANNETUT VASTAUKSET

10.50-11.00 (10 min)

Paikkatietoasiantuntija Välimäki ja seutusihteeri Pohjonen

Seutuhallitus käynnisti 26.6.2019 Tampereen kaupunkiseudun asuntopoliittisen ohjelman päivityksen. Ensimmäinen seudullinen asuntopoliittinen ohjelma hyväksyttiin 2010. Se palveli 2010-luvulla laadittuja rakennesuunnitelmia ja MAL-sopimuksia.

Ohjelman päivittämisestä sovittiin MAL4-sopimuksessa. Siinä riittävän ja monimuotoisen asuntotuotannon kehityspolku on kuvattu seuraavasti: ”Kunnat huolehtivat yhteisvastuullisesti kaikille väestöryhmille soveltuvan, monipuolisen ja laadukkaan asuntokannan rakentumisesta. Tuotanto kohdennetaan yhdyskuntarakenteen sisään, rakenteen toimivuutta ja asuinalueiden tasapainoista kehitystä tukemaan. Asuntopoliitikassa tavoitellaan kohtuuhintaisen asuntotuotannon lisäämistä ja perheasuntojen monipuolistamista.”

Asuntopoliittista ohjelman valmistelusta on vastannut Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymä. Ohjelmaa on valmisteltu yhdessä kaupunkiseudun kuntien kanssa laajasti osallistavalla ja poikkihallinnollisella otteella. Työhön ovat osallistuneet seudulliset asiantuntijatyöryhmät, kuntajohtajakokous ja seutuhallitus sekä kunnanhallitukset. Käytännön valmistelutyöstä on vastannut maankäytön ja asumisen seudullinen työryhmä (Masto).

Ohjelman teemat ovat

1. Kaupunkiseudun väestöennuste ja asuntotarvelaskelma
2. Asuntotuotannon laatu
3. Asuinalueiden eriytymisen ehkäisy
4. Kohtuuhintainen asuntotuotanto
5. Asunnottomuuden puolittaminen
6. Asumisen nousevat trendit
7. Ohjelman toteuttamisen edellytykset
8. Seuranta

Seutuhallitus hyväksyi kaupunkiseudun asuntopoliittisen ohjelman 2040 luonnoksen 26.5.2021 ja lähetti sen lausunnon jäsenkuntiin, ympäristöministeriöön ja ARA:lle.

Lausunnon antoivat: Kangasala, Lempäälä, Orivesi, Pirkkala, Tampere, Vesilahti, Ylöjärvi ja ARA. Kaikki lausunnot olivat lähtökohtaisesti positiiviset. Useimmissa korostettiin jotakin kunnan ominaispiirrettä (tontit, liikenne) tai miten ohjelmaa tullaan toteuttamaan kunnan omista tavoitteista lähtien (kunnan kasvun suuntaaminen, yhteisvastuullisuus,

ARA-tuotanto). Yleisinä teemoina esiintyivät kestävä asuntopolitiikka/hiilineutraalisuus ja mahdollisuus erilaisiin kokeiluihin. Lausunnoissa ei ehdotettu poikkeuksellisia muutoksia asuntopoliittiseen ohjelmaa.

Tiivistelmä lausunnoissa annetuista huomioista ja vastaukset

Lausuntojen perusteella seudun asuntopoliittisen ohjelman luonnokseen lisätään:

1. Kohtuuhintainen asuntotuotannon MAL4-sopimuksen mukainen määritelmä
2. Kohtuuhintaisen asuntotuotannon kuntakohtaiset tavoitteet MAL4-sopimuksen mukaisesti
3. Kestävyys- ja ilmastokysymysten huomiointi Asumisen laatua käsittelevässä kappaleessa sekä ohjelman kaikkia teemoja läpileikkaavana asiana.

Muita lausunnoissa esiin tuotuja asioita ja niiden huomioiminen:

- Asiat, joita tarkastellaan Kaupunkiseutus suunnitelman/Rakennesuunnitelman päivittämisen yhteydessä.
  - Kunta- ja aluekohtaiset kasvu- ja asuntomitoitusluvut
  - Työpaikka-alueet
  - Yhteissuunnittelu kuntarajoilla
  - Liikennejärjestelmän kehittäminen
- ARA-tuotantoon liittyvät haasteet ja vuorovaikutus ARA:n /valtion kanssa
  - Ohjelmaan kirjatun mukaisesti jatketaan tiivistä keskustelua ja yhteistyön syventämistä ministeriöiden, ARA:n ja muiden toimijoiden kanssa
- Ohjelman seurantamittarit ja niiden tarkentaminen
  - Ohjelman seuranta kehitetään toteutusjakson aikana. Seuranta sovitetaan yhteen MAL-sopimuksen seurannan sekä tulevan Kaupunkiseutus suunnitelman seurannan kanssa. Seurantamittareita ja niiden tavoitetasoa tarkennetaan sovittamisen yhteydessä.
  - Seutuluoitsi-työryhmä tuottaa tietoa asumisen muuttuvista trendeistä osana ohjelman seuranta.

Maankäytön ja asumisen työryhmä hyväksyi omalta osaltaan asuntopoliittisen ohjelman ehdotuksen kokouksessaan 22.9.2021.

Kuntajohtajakokous hyväksyi omalta osaltaan asuntopoliittisen ohjelman ehdotuksen kokouksessaan 15.10.2021.

Liitteet:

- saadut lausunnot
- saaduissa lausunnoissa esitetyjä huomioita ja vastaukset
- asuntopoliittinen ohjelma/ehdotus.

Seutuhallitus 27.10.2021

Päätösehdotus.

Seutujohtaja Nurminen:

Seutuhallitus päättää

merkitä tiedoksi saadut lausunnot ja tiivistelmän lausunnoissa esitetyistä huomioista sekä niihin annetut vastaukset ja

että päätös ohjelman hyväksymisestä ja lähettämisestä jäsenkuntiin hyväksyttäväksi käsitellään seutuhallituksen kokouksessa 22.12.2021.

Päätös.

Tiedoksi.

Lisätietoja.

seutusihteeri Juhani Pohjonen

puh. 040 587 8557, etunimi.sukunimi@tampereenseutu.fi

133 § SEUTUJOHTAJAN PÄÄTÖSPÖYTÄKIRJAT

11.00

Kuntalain 92 §:n sisältyvät määräykset viranhaltijapäätösten ottamisesta seutuhallituksen käsiteltäväksi.

Kuntayhtymän hallintosäännössä on tarkempia määräyksiä asioista, joista seutujohtaja päättää. Lisäksi seutuhallitus voi päätöksellään delegoida päätöksenteon asiassa seutujohtajalle.

Seutuhallitukselle esitetään seutujohtajan päätöspöytäkirjat 21.9.-19.10.2021 asioiden mahdollista käsiteltäväksi ottamista varten.

Pöytäkirjat ovat luettavissa ennen kokousta seututoimistolla.

Liite:

- Koonti seutujohtajan päätöksistä

Seutuhallitus 27.10.2021

Päätösehdotus.

Seutujohtaja Nurminen:

Seutuhallitus päättää

merkitä tiedoksi seutujohtajan tekemät päätökset 21.9.-19.10.2021 ja

että päätöksiä ei oteta seutuhallituksen käsiteltäviksi.

Päätös.

Tiedoksi.

Lisätietoja.

seutusihteeri Juhani Pohjonen

puh. 040 587 8557, etunimi.sukunimi@tamperenseutu.fi

134 § SEURAAVAT KOKOUKSET

11.00

Seuraavat kokoukset Tampellassa, kokouskeskus Pellavassa, kokoushuone Valimo.

27.10.

Hyvinvointipalveluiden perehdytysteema

Lähijunaliikenteen tavoitteellinen tulevaisuuskuva

Lähijunaliikenteen lisäostot

Asuntopoliittisen ohjelman lausunnot

Kuntayhtymän toiminnalliset tavoitteet ja talousarvio 2022, keskustelu

Seutuvertailut

24.11.

Työpaja seutustrategian uudistamiseksi yhdessä kuntajohtajien kanssa

Pidempi aikavaraus klo 9.00–12.00, jonka jälkeen lounas, Tampere-talo

Kuntayhtymän toiminnalliset tavoitteet ja talousarvio 2022, päätös

Tulevaisuuden ennakointiteeman, Seutuluoitsin esittely

8.12. klo 13-17 Valtuutettujen seutufoorumi, Tampere-talo

22.12.

Maankäytön- ja asumisen perehdytysteema

Asuntopoliittisen ohjelman lausunnot

Seutustrategian pääviestit

Suuri seutukeskustelu, kaupunkiseudun kansalaispaneeli

Joululounas

Vuoden 2022 kokoukset

26.1., 23.2., 30.3., 27.4., 25.5., 29.6.

Heinäkuussa ei kokousta

31.8., 28.9., 26.10., 30.11., 21.12.

135 § MUUT ASIAT

11.00

136 § KOKOUKSEN PÄÄTTÄMINEN

11.00